

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lutego 2013 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Katarzyna Sidyk

Protokolant: Agata Suchaniak

po rozpoznaniu w dniu 29 stycznia 2013 roku w C. (...)

na rozprawie

sprawy z powództwa S. G.

przeciwko Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę, rentę i ustalenie

1. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki S. G. kwotę 111 473 zł 98 gr (sto jedenaście tysięcy czterysta siedemdziesiąt trzy złote dziewięćdziesiąt osiem groszy) wraz z ustawowymi odsetkami, z tym że:

- od kwoty 108 000 zł (sto osiem tysięcy złotych) w wysokości 13% w stosunku rocznym od dnia 4 lipca 2011 roku i kolejnymi ustawowymi odsetkami w razie zmiany ich wysokości do dnia zapłaty;
- od kwoty 1 963 zł 88 gr (jeden tysiąc dziewięćset sześćdziesiąt trzy złote osiemdziesiąt osiem groszy) w wysokości 13% w stosunku rocznym od dnia 9 lutego 2013 roku i kolejnymi ustawowymi odsetkami w razie zmiany ich wysokości do dnia zapłaty;
- od kwoty 1 250 zł (jeden tysiąc dwieście pięćdziesiąt złotych) w wysokości 13% w stosunku rocznym od dnia 2 września 2011 roku i kolejnymi ustawowymi odsetkami w razie zmiany ich wysokości do dnia zapłaty;
- od kwoty 260 zł 10 gr (dwieście sześćdziesiąt złotych dziesięć groszy) w wysokości 13% w stosunku rocznym od dnia 8 listopada 2011 roku i kolejnymi ustawowymi odsetkami w razie zmiany ich wysokości do dnia zapłaty;

2. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki S. G. kwotę 4 963 zł (cztery tysiące dziewięćset sześćdziesiąt trzy złote) tytułem skapitalizowanej miesięcznej renty z tytułu zwiększonych potrzeb:

- za okres od dnia 15 czerwca 2011 roku do dnia 24 sierpnia 2011 roku – w kwocie 1 491 zł (jeden tysiąc czterysta dziewięćdziesiąt jeden złotych);
- za okres od dnia 15 września 2011 roku do dnia 31 stycznia 2013 roku – w kwocie 3 472 zł (trzy tysiące czterysta siedemdziesiąt dwa złote);

3. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki S. G. rentę z tytułu zwiększonych potrzeb w kwocie po 210 zł (dwieście dziesięć złotych) miesięcznie płatną do dziesiątego dnia każdego

miesiąca poczynając od miesiąca lutego 2013 roku wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat renty – za okres od dnia następnego po dniu płatności raty renty do dnia zapłaty;

4. ustala odpowiedzialność pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości u powódki w wyniku wypadku z dnia 17 stycznia 2011 roku;

5. oddala powództwo w pozostałej części;

6. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 3 617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;

7. nakazuje pobrać od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w C. (...) kwotę 6 747 zł 02 gr (sześć tysięcy siedemset czterdzieści siedem złotych dwa grosze) tytułem zwrotu kosztów sądowych, których powódka nie miała obowiązku uiścić.

Sygn. akt IC 381/11

UZASADNIENIE

Powódka S. G. w pozwie z dnia 8 listopada 2011r., po jego rozszerzeniu pismem z dnia 17 stycznia 2013r. (k. 363-365) wносиła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W.:

- 1) kwoty 108 000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 maja 2011r.;
- 2) kwoty 1 982 zł 70 gr tytułem odszkodowania obejmującego zwrot kosztów leczenia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 grudnia 2012r.;
- 3) kwoty 1 470 zł tytułem odszkodowania za zniszczoną w wypadku odzież, tj. kurtkę, buty, spódnicę, wózek na zakupy i okulary wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 sierpnia 2011r.;
- 4) kwoty 260 zł 10 gr tytułem odszkodowania obejmującego wydatki poniesione na opiekę nad niepełnosprawnym synem B. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu;
- 5) kwoty 1 491 zł tytułem skapitalizowanej renty z tytułu zwiększonych potrzeb obejmującej koszty opieki nad powódką od 14 czerwca 2011r. do 24 sierpnia 2011r. po 3 godziny dziennie \times 7 zł za godzinę \times 30 dni = 630 zł, tj. łącznie za w/w okres 1 491 zł;
- 6) kwoty 3 472 zł tytułem skapitalizowanej renty z tytułu zwiększonych potrzeb obejmującej koszty opieki nad powódką od 14 września 2011r. do 1 lutego 2013r. po 1 godzinę dziennie \times 7 zł za godzinę \times 30 dni = 210 zł, tj. łącznie za 16 miesięcy 3 472 zł;
- 7) renty z tytułu zwiększonych potrzeb po 682 zł miesięcznie od 1 listopada 2011r. płatnej do 10-go każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku zwłoki.

Powódka wniosła również o ustalenie, że pozwany będzie ponosił odpowiedzialność za skutki wypadku komunikacyjnego z dnia 17 stycznia 2011r., które mogą objawić się u powódki w przyszłości oraz o zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu i pisma rozszerzającego żądanie pozwu powódka wskazała, iż w dniu 17 stycznia 2011r. w C. miał miejsce wypadek drogowy, w którym została poszkodowaną. Sprawcą wypadku był kierujący samochodem F. (...) o nr rej. (...) J. K. uznany winnym spowodowania tego wypadku prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w C. (...) z dnia 30 marca 2011r. w sprawie (...). W wyniku wypadku powódka doznała bardzo poważnych obrażeń ciała. W ocenie powódki, wszystkie doznane przez nią cierpienia związane z wypadkiem i trwale następstwa wypadku, uzasadniają ustalenie zadośćuczynienia na kwotę 130 000 zł i z tego względu, wobec wypłacenia powódcie w toku

postępowania likwidacyjnego przez pozwanego kwoty 22 000 zł, powódka domaga się zasądzenia dodatkowo kwoty 108 000 zł tytułem zadośćuczynienia. Powódka w chwili wypadku miała 70 lat, była osobą w miarę sprawną fizycznie, prowadziła sama swoje gospodarstwo domowe, sama opiekowała się swym niepełnosprawnym od urodzenia 47-letnim synem B.. W związku z wypadkiem powódka nie mogła opiekować się synem, za opiekę zapłaciła kwotę 260 zł 10 gr, która powinna jej być zwrócona. W wypadku całkowitemu zniszczeniu uległa odzież powódki, dwie pary okularów i wózek na zakupy. Odzież została porozrywana, pokrwawiona i ostatecznie rozcięta przez pracowników medycznych udzielających powódce pierwszej pomocy. W butach zostały wyrwane podeszwy pod obcasami, a wózek pocięty. Powódka poniosła również koszty leczenia wynikające z przedłożonych przez nią faktur na zakup lekarstw. W okresie od 14 czerwca 2011r. do 24 sierpnia 2011r. powódka wymagała opieki po trzy godziny dziennie i w okresie od 14 września 2011r. do 1 lutego 2013r. po jednej godzinie dziennie. Ponadto, powódka nadal wymaga opieki w wymiarze jednej godziny dziennie.

Pozwany Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz od powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew pozwany przyznał, iż ponosi odpowiedzialność z umowy ubezpieczenia posiadacza samochodu F. za następstwa przedmiotowego wypadku z dnia 17 stycznia 2011r. Pozwany podał, iż wypłacił powódce w toku postępowania likwidacyjnego kwotę 22 000 zł tytułem zadośćuczynienia, którą uważa za adekwatną do zakresu obrażeń i rozmiarów cierpień powódki. Pozwany zakwestionował też pozostałe roszczenia. Wskazał, iż wypłacił powódce kwotę 68 zł tytułem kosztów leczenia (zakup kuli łokciowej), kwotę 220 zł za straty rzeczowe (uszkodzoną odzież i wózek na zakupy), kwotę 2 828 zł 31 gr za koszty pobytu w Zakładzie (...) w C.. Powódka nie wykazała, że uszkodzeniu wskutek wypadku uległy dwie pary okularów, ani też nie wykazała ich wartości. Powódka nie udowodniła także wysokości kosztów zniszczonej odzieży. Pozwany zakwestionował również zasadność roszczenia o zwrot kosztów opieki nad synem B. podnosząc, iż syn powódki posiada własne dochody i świadczony są mu stosowne usługi opiekuńcze. Jeżeli takie czynności powódka wykonywała przed wypadkiem, było to jedynie przysporzenie na rzecz syna, które nie jest szkodą. Pozwany zaprzeczył zasadności i wysokości roszczeń powódki o rentę z tytułu zwiększonych potrzeb podnosząc, iż powódka już przed wypadkiem cierpiała na poważne choroby samoistne, które wpływają też na stan zdrowia powódki po wypadku (k. 79-80).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 17 stycznia 2011r. około godziny 17.00 na ulicy (...) w C. doszło do wypadku drogowego, w wyniku którego powódka S. G. doznała obrażeń ciała. Kierujący samochodem osobowym marki F. (...) o nr rej. (...) J. K. nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że jadąc prawym pasem ulicy (...) w kierunku ulicy (...), zbliżając się do wyznaczonego przejścia dla pieszych, nie zachował szczególnej ostrożności oraz nie zatrzymał się przed wyznaczonym przejściem, gdzie potrącił pieszą S. G., przechodzącą przez przejście dla pieszych od strony lewej na prawą, w wyniku tego potrącenia piesza doznała obrażeń ciała w postaci wstrząśnienia mózgu, złamania panewki stawu biodrowego prawego oraz złamania trzonu kości piszczelowej podudzia prawego, co spowodowało u niej rozstrój zdrowia i naruszenie czynności narządów ciała na okres powyżej siedmiu dni. Za czyn ten wyczerpujący znamiona przestępstwa z art. 177§1 k.k. J. K. został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w C. (...) z dnia 30 marca 2011r. w sprawie (...) na karę trzech miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres dwóch lat tytułem próby.

/ **dowód** : wyrok Sądu Rejonowego w C. (...) z dnia 30 marca 2011r. (k. 47 akt sprawy (...)); odpis wyroku k. 43 akt nin. sprawy)/

Powódka S. G., bezpośrednio po wypadku, została przetransportowana karetką pogotowia ratunkowego do Miejskiego Szpitala (...) w C. przy ul. (...) na Oddział (...) Urazowo-Ortopedycznej. Przebywała tam na leczeniu w okresie od 17 stycznia 2011r. do 16 lutego 2011r. z rozpoznaniem: wstrząśnienia mózgu, złamania panewki prawego stawu biodrowego, złamania trzonu piszczeli prawej, złamania przednio-dolnego rogu trzonu kręgu C2. Powódka w dniu przyjęcia miała przeprowadzoną operację, w czasie której wykonano zespolenie złamania kości piszczelowej prawej

gwoździem śródszpikowym. Złamanie panewki stawu biodrowego leczone było przez cały czas pobytu na wyciągu bezpośrednim za nadkłykcie kości udowej prawej. Natomiast złamanie kręgu szyjnego C2 leczone było zachowawczo poprzez założenie powódce kołnierza ortopedycznego.

Po zdjęciu wyciągu powódka została przekazana do Zakładu (...) przy ulicy (...) w C.. Pobyt powódki w tym Zakładzie trwał od 16 lutego 2011r. do 14 czerwca 2011r. Powódka była leczona z rozpoznaniem m.in. stanu po złamaniu podudzia prawego i stanu po złamaniu kręgow szyjnych. W czasie pobytu w Zakładzie powódka pozostawała pod kontrolą (...). W dniu 28 marca 2011r., po badaniach radiologicznych, stwierdzono u powódki brak zrostu i zakazano nadal obciążania prawej kończyny dolnej. W dniu 13 czerwca 2011r. wykonane ponownie badania radiologiczne wykazały postępujący zrost złamań, w związku z czym zalecono powódce chodzenie z asekuracją kul łokciowych. W czasie hospitalizacji powódka była pionizowana i miała stosowaną naukę chodzenia. Początkowo, aby utrzymać się w pionie przez chwilę musiała być przytrzymywana przez dwie pielęgniarki, później chodziła o balkoniku, ale bez obciążania prawej złamanej nogi. Przez miesiąc powódka miała założony cewnik.

W okresie od 24 sierpnia 2011r. do 14 września 2011r. powódka ponownie była hospitalizowana w Miejskim Szpitalu (...) przy ulicy (...) w C. na Oddziale (...) Narządów (...). W wyniku zastosowanej rehabilitacji uzyskano u powódki poprawę wydolności chodu, nadal jednak utrzymywały się dolegliwości bólowe kończyn dolnych. Dalsze leczenie skutków wypadku powódka prowadziła ambulatoryjnie w Poradni (...) Urazowo - Ortopedycznej.

Powódka miała stosowane również leczenie rehabilitacyjne. W Zakładzie (...) w C. przy ul. (...) w okresie od 26 marca 2012r. do 6 kwietnia 2012r., od 19 kwietnia 2012r. do 4 maja 2012r. i od 9 czerwca 2012r. do 15 czerwca 2012r. przebyła trzy serie zabiegów fizykoterapii i kinezyterapii. Od 2 lipca 2012r. do 13 lipca 2012r. miała prowadzoną rehabilitację w (...) Wojewódzkiego Szpitala (...) im. (...) w C.. Powódka prowadziła i prowadzi leczenie w Poradni Neurologicznej w Przychodni (...) w C. przy ul. (...). Leczenie stosowane jest z powodu dolegliwości bólowych głowy, zawrotów głowy, dolegliwości bólowych kręgosłupa szyjnego, piersiowego i lędźwiowo-krzyżowego.

Powódka prowadzi również leczenie w Poradni (...) Ogólnej Wojewódzkiego Szpitala (...) im. (...) w C. z powodu obrzęków obu podudzi i niewydolności krążenia żylnego kończyn dolnych. Badanie CD D. żył kończyn dolnych z dnia 10 lipca 2012r. wykazało pierwotną niewydolność zastawkową kończyn dolnych.

W wyniku wypadku komunikacyjnego powódka doznała stłuczenia głowy, wstrząśnienia mózgu, skręcenia kręgosłupa szyjnego ze złamaniem przednio-dolnego rogu trzonu kręgu szyjnego C2, złamania panewki prawego stawu biodrowego, obustronnego złamania obu gałęzi kości łonowych, złamania trzonu kości piszczelowej prawej oraz kości strzałkowej prawej z przemieszczeniem.

W następstwie tych obrażeń powódka doznała trwałego uszczerbku na zdrowiu z przyczyn chirurgicznych w wysokości **48%**. Natomiast z przyczyn neurologicznych, tj. z powodu urazu głowy, który spowodował wstrząśnienie mózgu z niepamięcią wsteczną, powódka doznała trwałego uszczerbku na zdrowiu w wysokości **5%**. Z powodu urazu głowy do tej pory u powódki utrzymują się bóle i zawroty głowy oraz zaburzenia nerwicowe. Natomiast nie spowodował on ograniczeń w czynnościach życia codziennego, rokowania z tego powodu są dobre.

Złamanie kręgosłupa szyjnego leczono zachowawczo w kołnierzu ortopedycznym przez okres około 6 tygodni, złamanie kości piszczelowej wymagało leczenia operacyjnego, złamania miednicy wygoiły się z nieznacznym przemieszczeniem, złamanie podudzia prawego wygoiło się również z nieznacznym przemieszczeniem na koślawo, co wpływa na pogorszenie sprawności ruchowej powódki, złamanie fragmentu trzonu kręgu C2 wygoiło się z ograniczeniem ruchomości kręgosłupa szyjnego.

W przypadku powódki bezpośrednio po wypadku mogły występować dolegliwości bólowe o dużym natężeniu przez okres pobytu w szpitalu, dolegliwości o średnim natężeniu mogły trwać przez okres około 8-10 tygodni. Po tym okresie mogły jeszcze występować dolegliwości bólowe o lekkim natężeniu, które mogły trwać przez kolejne 5-6 miesięcy.

Po tym czasie mogą u powódki występować dolegliwości przy zmianie warunków pogodowych oraz po większych wysiłkach fizycznych. Mogą obejmować głowę, kręgosłup szyjny, miednicę i prawą kończynę dolną.

Powódka po opuszczeniu szpitala i powrocie do domu po 14 czerwca 2011r. a przed 24 sierpnia 2011r. wymagała pomocy przy wykonywaniu wszystkich czynności życia codziennego w wymiarze 3 godzin dziennie. Po hospitalizacji w Oddziale (...) po 14 września 2011r. pomoc ta jest potrzebna powódce w dalszym ciągu w wymiarze jednej godziny dziennie przy robieniu zakupów, sprzątaniu mieszkania. Pomoc ta jest i będzie nadal konieczna.

Rokowania na przyszłość co do stanu zdrowia powódki z powodu następstw chirurgicznych wypadku są trudne do przewidzenia, ale biorąc prawidłowy przebieg procesu leczenia i obecny stan zdrowia należy rokować pozytywnie.

/ **dowód:** odpisy dokumentacji lekarskiej (k. 9, k. 32-42, k. 168-171, k. 185-202, k. 232-251), opinia biegłego sądowego z zakresu chirurgii urazowej i ortopedii lek. med. D. K. (k. 286-290), opinia biegłej sądowej z zakresu neurologii lek. med. M. R. (k. 323-324), zeznania powódki S. G. (k. 99-102)/

Powódka S. G. po wypadku pozostaje również pod kontrolą (...) w Przychodni (...) przy ul. (...) w C.. Po wypadku u powódki występują bowiem objawy Zespołu (...) ((...)) wywołanego przeżytych doświadczeniem traumatycznym, jakim było zagrożenie życia związanego z uczestnictwem w wypadku komunikacyjnym w dniu 17 stycznia 2011r. Zaburzenia te nasiliły się i w sposób wyraźny ujawniły na początku 2012 roku. Objawy Zespołu (...) są częściowo osłabiane farmakologicznym leczeniem psychiatrycznym. Wskazana dla powódki byłaby psychoterapia trwająca zazwyczaj kilka miesięcy, a w przypadku powódki, z uwagi na sztywność procesów regulacji, należy prognozować konieczność dłuższej terapii – do roku czasu.

Związane przyczynowo z wypadkiem jest wystąpienie u powódki dysfunkcji poznawczych w postaci osłabienia zdolności koncentracji uwagi oraz osłabienia pamięci, szczególnie zdolności zapamiętywania.

/ **dowód:** opinia biegłego sądowego z zakresu psychologii mgr S. K. (k. 257-260), zeznania powódki S. G. (k. 99)/

Powódka od wielu lat leczy się na choroby samoistne, takie jak cukrzyca, nadciśnienie tętnicze i niewydolność żylna kończyn dolnych z przebytych zapaleniem zakrzepowym oraz operacją żyłaków kończyny dolnej lewej w 2004 roku.

Bezpośrednio po wypadku i w trakcie leczenia w Oddziale (...) Urazowo-Ortopedycznej podudzie i stopa prawa powódki były całe sine z powodu wylewów krwawych podskórnych. Obrzęk podudzia był również dużo większy, co było spowodowane urazem, leżeniem, unieruchomieniem kończyny i brakiem tzw. pompy mięśniowej łydki. Upośledzało to krążenie żyłne i chłonne w obrębie kończyny. Po pionizacji powódki i stopniowej nauce chodzenia, dolegliwości bólowe i obrzęki powoli i stopniowo zaczęły się zmniejszać, ale nie ustąpiły zupełnie do chwili obecnej.

Tym samym, przebyty uraz spowodował pogłębienie się niewydolności żylną u powódki i pogorszenie stanu zdrowia. Obecnie powódka porusza się samodzielnie z utykaniem na kończynę dolną prawą i z asekuracją kul łokciowych.

Rokowania na przyszłość co do w/w schorzeń są trudne do przewidzenia. Przebieg leczenia należy ocenić jako dobry, rehabilitację powódki jako zadawalającą, ale powolną. Niepokojące jest utrzymywanie się nadal dolegliwości bólowych. Biorąc pod uwagę wiek powódki i liczne choroby współistniejące prawdopodobnie nie uzyska ona nigdy sprawności i wydolności organizmu sprzed wypadku. Niewydolność żylna kończyn jest chorobą przewlekłą, dającą przewlekłe dolegliwości.

/ **dowód:** opinia biegłego sądowego z zakresu chirurgii ogólnej lek. med. T. N. (k. 311-314)/

W czasie wypadku uległa zniszczeniu odzież powódki S. G.. Kurtka zimowa powódki, o wartości około 400 zł, została poplamiona i porozcinana przez ratowników medycznych. Spódnica wełniana powódki o wartości około 200 zł została zaplamiona błotem, smarami i olejem. W butach zimowych, kozakach o wartości 300 zł, zostały wyrwane podeszwy z obcasami. Został zniszczony wózek na zakupy razem z torbą o wartości około 120 zł

Zniszczeniu uległy też dwie pary okularów powódki. W czasie wypadku powódka miała założone lecznicze okulary do noszenia, natomiast okulary tylko do czytania miała w kieszeni kurtki. Powódka była w tym dniu w sklepie na zakupach i miała przy sobie drugie okulary, aby odczytać etykiety na produktach, ich ceny. Okulary, które powódka miała założone w czasie potrącenia spadły jej z twarzy i uległy zniszczeniu, zostały wygięte oprawki. Natomiast okulary, które miała w kieszeni uległy zmięczeniu. Całkowity koszt tych dwóch par okularów wynosi kwotę 450 zł.

/ **dowód:** zeznania powódki S. G. (k. 99-102), kopie dokumentacji fotograficznej (k. 20, 21, 23), zaświadczenie z Indywidualnej (...) Zakładu (...) dr n. med. O. D. z dnia 21 czerwca 2011r. (k. 88 akt szkody; odpis k. 22 akt sprawy)/

Powódka S. G. w chwili wypadku miała 70 lat (ur. (...)). Powódka była wdową, mieszkała z synem B. G. (1) (ur. (...)) B. G. (2) jest osobą niepełnosprawną od urodzenia z powodu dziecięcego porażenia mózgowego. Jest niezdolny do samodzielnej egzystencji, nie jest zdolny do samodzielnego poruszania się, samodzielnego wykonywania czynności związanych z samoobsługą, jak również nie jest zdolny do wychodzenia poza obręb własnego mieszkania celem załatwiania spraw urzędowych. Opiekę nad synem sprawowała wyłącznie powódka.

Po wypadku powódka nie mogła zajmować się synem. Decyzją Prezydenta Miasta C. z dnia 3 lutego 2011r. B. G. (1) została przyznana pomoc społeczna w formie usług opiekuńczych obejmujących czynności opiekuńcze i czynności gospodarcze w miejscu zamieszkania od dnia 3 lutego 2011r. do 30 czerwca 2011r. przez dwa dni robocze po dwie godziny. Usługi te były płatne. Całkowity koszt godziny usługi wynosił wówczas 16 zł 20 gr, natomiast kwota obciążająca syna powódki z uwagi na jego sytuację materialną za godzinę wynosiła 4 zł 05 gr. Ponadto, synem powódki opiekowali się sąsiedzi, przynosili mu obiady, dbali aby były w terminie uiszczone opłaty.

W okresie po powrocie powódki ze szpitala, jej również została przyznana na okres od 1 lipca 2011r. do 31 grudnia 2012r. pomoc społeczna w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dwa razy w tygodniu po 2 godziny przez dwa dni robocze. W przypadku powódki odpłatność wynosiła 13 zł 02 gr. Ze względów finansowych powódka po miesiącu zrezygnowała z usług opiekuńczych, wobec czego decyzją z dnia 3 sierpnia 2011r. wstrzymano świadczoną powódce pomoc. Powódka korzystała wówczas z pomocy sąsiadów, znajomych i przypadkowych osób, których prosiła o zrobienie zakupów, umycie okien i inne usługi za niewielkie opłaty.

Powódka utrzymuje się z renty, która od 1 marca 2011r. wynosiła kwotę 1 040 zł 19 gr netto. Natomiast renta jej syna B. G. (1) od 1 marca 2011r. wynosiła kwotę 821 zł 35 gr netto.

/ **dowód:** odpis orzeczenia komisji lekarskiej ZUS z dnia 8 listopada 2007r. (k. 25-26), odpis decyzji z dnia 3 lutego 2011r. z załącznikiem (k. 27-29), odpis decyzji z dnia 13 lipca 2011r. (k. 115), odpis decyzji z dnia 3 sierpnia 2011r. (k. 113), odpis decyzji ZUS z dnia 1 marca 2011r. (k. 121-122, k. 123-124), zeznania powódki S. G. (k. 99-102)

Sąd zważył, co następuje:

Odpowiedzialność pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. wobec powódki S. G. za skutki wypadku komunikacyjnego z dnia 17 stycznia 2011r. była co do zasady pomiędzy stronami bezsporna. Spór dotyczył natomiast zakresu i rozmiarów tej odpowiedzialności, w tym wysokości zadośćuczynienia i odszkodowania należnych powódce, zasadności przyznania powódce renty z tytułu zwiększonych potrzeb i jej wysokości.

Stosownie do treści art. 444§1 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. Na podstawie art. 445 § 1 k.c. w związku z art. 444 § 1 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, Sąd może również przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

Oceniając zasadność roszczenia powódki S. G. o zadośćuczynienie Sąd miał na uwadze, że suma pieniężna przyznana tytułem zadośćuczynienia ma być „odpowiednia”. Nie ulega wątpliwości, że o rozmiarze należnego zadośćuczynienia decyduje rozmiar doznanej krzywdy, zadośćuczynienie ma bowiem na celu naprawienie szkody niemajątkowej, wyrażającej się doznaną krzywdą w postaci cierpień fizycznych i psychicznych. Nie dający się ściśle wymierzyć

charakter krzywdy sprawia, że ustalenie jej rozmiaru, a tym samym i wysokości zadośćuczynienia zależy od oceny sądu. Ocena ta powinna uwzględniać całokształt okoliczności sprawy, nie wyłączając takich czynników, jak np. wiek poszkodowanego oraz postawa sprawcy. Przy ustalaniu rozmiaru cierpień powinny być uwzględniane zobiektywizowane kryteria oceny, odniesione jednak do indywidualnych okoliczności danego wypadku. Oceniając rozmiar doznanej krzywdy trzeba zatem wziąć pod rozwagę całokształt okoliczności, w tym rodzaj doznanych przez poszkodowanego obrażeń i rozmiar związanych z nimi cierpień fizycznych i psychicznych, ich nasilenie i czas trwania, nieodwracalność następstw wypadku, kalectwo i jego stopień, oszpecenie, rodzaj wykonywanej pracy, szanse na przyszłość, poczucie nieprzydatności społecznej, bezradność życiową, konieczność korzystania ze wsparcia bliskich oraz inne czynniki podobnej natury. Zadośćuczynienie powinno spełniać funkcję kompensacyjną.

Poziom życia poszkodowanego nie może być natomiast zaliczany do czynników, które wyznaczają rozmiar doznanej krzywdy i wpływają na wysokość zadośćuczynienia. Suma pieniężna przyznana tytułem zadośćuczynienia ma stanowić przybliżony ekwiwalent poniesionej szkody niemajątkowej. Powinna zatem wynagrodzić poszkodowanemu doznane przez niego cierpienia fizyczne i psychiczne i ułatwić przezwyciężanie ujemnych przeżyć. Nie oznacza to jednak, że formą złagodzenia doznanej krzywdy musi być nabywanie dóbr konsumpcyjnych o wartości odpowiadającej poziomowi życia poszkodowanego. Takie pojmowanie funkcji kompensacyjnej prowadziłoby do różnicowania krzywdy, a tym samym wysokości zadośćuczynienia zależnie od stopy życiowej poszkodowanego. Godziłoby to w zasadę równości wobec prawa, a także w powszechne poczucie sprawiedliwości.

(por.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2010r. z uzasadnieniem, II CSK 94/10, LEX nr 672673 oraz przytoczone tam liczne orzecznictwo).

Ustalając wysokość należnego powódce S. G. zadośćuczynienia Sąd miał na uwadze, iż powódka przed wypadkiem, chociaż leczyła się na różne choroby samoistne, była osobą sprawną i samodzielną. Nie wymagała w żadnym zakresie pomocy osoby trzeciej. Powódka w chwili wypadku miała 70 lat i sama prowadziła swoje gospodarstwo domowe, zajmowała się domem, gotowała, sprzątała oraz sprawowała w pełnym zakresie opiekę nad niepełnosprawnym od urodzenia synem. Sąd miał na uwadze, iż większość obrażeń doznanych przez powódkę w wyniku wypadku było bardzo poważnych, część następstw urazu ma charakter nieodwracalny. Po wypadku przez długi okres powódka wymagała całkowitej opieki innej osoby, przebywała wówczas w Zakładzie (...), gdyż na skutek wypadku przestała być osobą zdolną w tamtym czasie do samodzielnej egzystencji. Sąd wziął pod uwagę nadto przebieg długotrwałego leczenia szpitalnego powódki, w ramach którego powódka przebyła zabieg operacyjny, uciążliwości związane z przebywaniem w długim okresie czasu w wymuszonych pozycjach, znaczny dyskomfort, poczucie bezradności, intensywne dolegliwości bólowe, cierpienia psychiczne, konieczność rozstania z synem na dłuższy okres czasu. Nauka chodzenia i rehabilitacja powodowały również duże dolegliwości bólowe i były uciążliwe oraz niewątpliwie wymagały od powódki dużej determinacji.

Sąd uwzględnił również nieodwracalność większości następstw wypadku w postaci trwałego uszczerbku na zdrowiu, a także znaczną jego wysokość. W wyniku wypadku powódka doznała bowiem trwałego uszczerbku na zdrowiu w wysokości **48%** z przyczyn chirurgicznych i **5%** z przyczyn neurologicznych, razem – **53%**. Ponadto, powódka nie ma szansy na odzyskanie pełnej sprawności fizycznej, aby mogła powrócić do trybu życia sprzed wypadku, nadal wymaga pomocy innej osoby.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał za zasadne określenie wysokości zadośćuczynienia należnego powódce S. G. na kwotę **130 000 zł**. Pozwany w toku postępowania likwidacyjnego wypłacił powódce kwotę **22 000 zł** z tego tytułu, w związku z powyższym Sąd zasądził na rzecz powódki dodatkowo kwotę **108 000 zł** tytułem zadośćuczynienia.

Z opinii biegłego sądowego z zakresu chirurgii urazowej i ortopedii lek. med. D. K. wynika, iż koszty leczenia poniesione przez powódkę wynikające z przedłożonych faktur i rachunków załączonych do akt sprawy, były uzasadnione z wyłączeniem pozycji wskazanych przez biegłego w opinii i na rozprawie w dniu 29 stycznia 2013r. (k. 290, k. 415-416). Z przedłożonych przez powódkę rachunków i faktur (k. 368-400, k. 401-403) wynika, iż powódka poniosła koszty leczenia, w tym zakupu kul, na łączną kwotę 2 031 zł 88 gr. Pozwany wypłacił powódce z tego tytułu

kwotę 68 zł (dotyczyła ona wyłącznie zwrotu kosztów zakupu kul). W związku z powyższym pozostaje do zapłaty dodatkowo kwota **1 963 zł 88 gr** (2 031 zł 88 gr – 68 zł), którą Sąd zasądził na rzecz powódki.

Koszty poniesione z tytułu zniszczonej odzieży przez powódkę, okularów i wózka na zakupy stanowią łącznie kwotę 1 470 zł (kurtka – 400 zł, spódnica – 200 zł, buty – 300 zł, dwie pary okularów – 450 zł, wózek na zakupy – 120 zł). Pozwany wypłacił powódce z tego tytułu kwotę 220 zł, do zasądzenia pozostała zatem kwota **1 250 zł**.

Sąd zasądził na rzecz powódki również kwotę **260 zł 10 gr** tytułem kosztów usług opiekuńczych poniesionych przez powódkę w związku z niemożnością osobistego sprawowania opieki nad niepełnosprawnym synem. Koszty te wynikają z przedłożonych dowodów zapłaty należności za usługi opiekuńcze na rzecz MOPS (k. 367).

Dodać należy, iż stosownie do art. 135§2 k.r.o. wykonanie obowiązku alimentacyjnego względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie albo wobec osoby niepełnosprawnej może polegać w całości lub w części na osobistych staraniach o utrzymanie uprawnionego. Powódka czuła się zobowiązana do opieki nad niepełnosprawnym synem jako jego matka ze względu wiążących ich relacji jako osób najbliższych. Ponadto, jej dochody z tytułu renty były wyższe niż syna. Niewątpliwie renta w kwocie 821 zł, bez pomocy matki, uniemożliwiałaby zaspokojenie wszystkich potrzeb syna powódki. Fakt sprawowania przez nią osobistej opieki nad synem był zatem realizacją wskazanego wyżej obowiązku alimentacyjnego dotyczącego osoby niepełnosprawnej. W sytuacji, w której powódka, z uwagi na wypadek, nie mogła wywiązywać się z tego obowiązku osobiście, realizowała go poprzez zapewnienie synowi opieki osoby trzeciej, co wiązało się z określonymi kosztami, które powinny być powódce zwrócone.

W związku z powyższym, w punkcie 1 wyroku Sąd zasądził na rzecz powódki łącznie kwotę **111 473 zł 98 gr** tytułem zadośćuczynienia i odszkodowania (**108 000 zł + 1 963 zł 88 gr + 1 250 zł + 260 zł 10 gr**).

Powódka S. G., zgodnie z opinią biegłego z zakresu chirurgii urazowej i ortopedii, wymagała po opuszczeniu szpitala i powrocie do domu od 15 czerwca 2011r. do 24 sierpnia 2011r. pomocy przy wykonywaniu wszystkich czynności życia codziennego w wymiarze 3 godzin dziennie. Po hospitalizacji w Oddziale (...) po 14 września 2011r. do chwili obecnej pomoc ta jest potrzebna powódce w dalszym ciągu w wymiarze jednej godziny dziennie przy robieniu zakupów, sprzątaniu mieszkania itp. Pomoc ta jest i będzie nadal konieczna.

Zgodnie z informacją z MOPS w C. stawki wynagrodzenia za świadczone usługi opiekuńcze wynosiły za jedną roboczogodzinę w okresie od 1 stycznia 2011r. kwotę 16 zł 20 gr. (k. 405). Przyjęta zatem przez powódkę stawka 7 zł za jedną godzinę opieki, nie jest stawką zawyżoną.

Łączny koszt opieki nad powódką w okresie od 15 czerwca 2011r. do 24 sierpnia 2011r. po 3 godziny dziennie wyniósł zatem kwotę **1 491 zł** (71 dni × 3 godziny × 7 zł).

Natomiast łączny koszt opieki nad powódką za okres od 15 września 2011r. do 31 stycznia 2013r. wyniósł kwotę 3 535 zł (505 dni × 1 godzina × 7 zł), przy czym powódka domagała się za ten okres kwoty **3 472 zł**

W związku z powyższym, Sąd zasądził na rzecz powódki od pozwanego łącznie kwotę **4 963 zł** (1 491 zł + 3 472 zł) w punkcie 2 wyroku jako skapitalizowaną rentę z tytułu zwiększonych potrzeb.

Powódka, zgodnie z opinią biegłego, nadal wymaga pomocy osoby drugiej w wymiarze jednej godziny dziennie. W związku z powyższym, Sąd zasądził w punkcie 3 wyroku na rzecz powódki poczynając od lutego 2013r. rentę z tytułu zwiększonych potrzeb w kwocie **po 210 zł** miesięcznie (30 dni × 1 godzina × 7 zł).

Aktualnie w przypadku powódki nie występują inne potrzeby, które mogłyby być zaspokajane w formie renty, tj. o charakterze okresowym, stałym lub przynajmniej powtarzalnym w pewnym dłuższym okresie czasu. Obecnie koszty ponoszone przez powódkę na lekarstwa są związane z jej chorobami samoistnymi. Koszty leków flebotropowych wynoszą około 70 zł, zgodnie jednak z opinią biegłego chirurga ogólnego, powódka powinna je zażywać niezależnie od wypadku (k. 356). Natomiast, w myśl opinii biegłego chirurga urazowego (k. 415) będzie potrzeba doraźnego stosowania przez powódkę leków przeciwbólowych związanych z następstwami wypadku, ale nie występuje potrzeba

stosowania ich w sposób stały. Wydatki te, które byłyby związane z następstwami wypadku, np. okresowo używane środki przeciwbólowe, w przypadku ich poniesienia, mogłyby być zasądzone jedynie w formie odszkodowania, a nie renty.

Mając na uwadze taką możliwość zaistnienia w przyszłości dodatkowych kosztów pozostających w związku przyczynowym z wypadkiem powódki i leczeniem po wypadku, a także uwzględniając poważny charakter obrażeń doznanych przez powódkę w wypadku oraz fakt, iż rokowania na przyszłość nie są jednoznacznie, nie można wykluczyć wystąpienia jakiś dodatkowych szkód u powódki w przyszłości. Tym bardziej, że z opinii biegłego psychologa wynika, iż powódka wymaga terapii psychologicznej.

Z tego względu, powódka posiada interes prawny w żądaniu ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość. Doniosłe znaczenie tego ustalenia dla stron takiego stosunku prawnego, który nie jest jednym wyrokiem wyczerpany, polega na usunięciu niepewności prawnej na przyszłość - trwałego ustalenia odpowiedzialności niewzruszalnego w przyszłych procesach o dalsze szkody. Trudności dowodowe z biegiem lat narastają, a przesądzenie w sentencji wyroku zasądającego świadczenie odszkodowawcze o odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości zwalnia poszkodowanego z obowiązku udowodnienia istnienia wszystkich przesłanek odpowiedzialności podmiotu, na którym taka odpowiedzialność już ciąży. (por.: uchwała Sądu Najwyższego (7s) z dnia 17 kwietnia 1970r., III PZP 34/69, OSNC 1970/12/217; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2009r. z uzasadnieniem, III CZP 2/09, OSNC 2009/12/168; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2010r. z uzasadnieniem, IV CSK 410/09, LEX nr 678021).

Ocena rozmiaru szkody, a w konsekwencji wysokości żądanego odszkodowania czy zadośćuczynienia, podlega weryfikacji sądowej. Jednakże byłoby niedopuszczalne przyjęcie, że poszkodowany ma czekać z otrzymaniem świadczenia z tytułu odsetek do chwili ustalenia wysokości szkody w konkretnym przypadku. Orzeczenie sądowe w postępowaniu odszkodowawczym oczywiście nie ma charakteru konstytutywnego, nie jest więc źródłem zobowiązania sprawcy szkody względem poszkodowanego do zapłaty odszkodowania czy zadośćuczynienia. Rzeczywistym źródłem takiego zobowiązania jest czyn niedozwolony.

Zasadą jest więc, że zarówno odszkodowanie jak i zadośćuczynienie za krzywdę stają się wymagalne po wezwaniu zobowiązanego przez poszkodowanego do spełnienia świadczenia (art. 455§1 k.c.). Od tej chwili biegnie termin do odsetek za opóźnienie (art. 481§1 k.c.). Zasada ta doznaje wyjątków, które wynikają jedynie z art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

(por.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2010r. z uzasadnieniem, II CSK 434/09, LEX nr 602683; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2009r., V CSK 370/08, LEX nr 584212; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2005r. z uzasadnieniem, I CK 7/05, LEX nr 153254; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2007r., I CSK 433/06, LEX nr 274209; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2012r., V CSK 57/11, LEX nr 1147804).

Pozwany został wezwany do zapłaty na rzecz powódki zadośćuczynienia w kwocie 130 000 zł pismem z dnia 24 marca 2011r. doręczonym w dniu 4 kwietnia 2011r. (k. 18 akt szkody). Po okresie 90 dni upłynął ustawowy termin przewidziany na likwidację szkody. Sąd zasądził zatem odsetki od kwoty 108 000 zł od dnia 4 lipca 2011r.

Od kwoty kosztów leczenia w wysokości 1 963 zł 88 gr Sąd zasądził odsetki od daty po upływie 14 dni od dnia doręczenia pozwanemu pisma rozszerzającego powództwo, tj. od dnia 9 lutego 2013r., przyjmując siedmiodniowy termin do doręczenia pisma przez pocztę. Pismo to zostało przesłane pozwanemu przesyłką nadaną w dniu 17 stycznia 2013r. (k. 366).

Od kwoty 1 250 zł zasądzonej tytułem odszkodowania za zniszczoną odzież i okulary, Sąd zasądził odsetki od daty po upływie 14 dni od dnia doręczenia pozwanemu wezwań z 8 lipca 2011r. i 9 sierpnia 2011r. (k. 50, 50v) (doręczone w dniu 18 sierpnia 2011r.), tj. od dnia 2 września 2011r.

Od kwoty 260 zł 10 gr Sąd zasądził odsetki, zgodnie z żądaniem, od daty wniesienia pozwu, tj. od dnia 8 listopada 2011r. Powódka wzywała bowiem pozwanego do zapłaty tej kwoty już pismem z dnia 24 marca 2011r. (k. 47).

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. oraz §2 ust. 1 i 2, §4, §6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2002r., nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Koszty poniesione w toku procesu przez powódkę obejmowały: koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3 600 zł i opłata od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. Razem – 3 617 zł. Powódka wygrała proces w przeważającym zakresie, żądanie nie zostało uwzględnione jedynie w nieznacznej części, w związku z tym na podstawie art. 100 k.p.c. Sąd zasądził na rzecz powódki zwrot kosztów w całości.

Koszty sądowe poniesione w toku procesu przez Skarb Państwa obejmowały: opłatę od pozwu w kwocie 5 960 zł, wynagrodzenie biegłych w kwocie 189 zł 26 gr (k. 273), 149 zł 91 gr (k. 317), 200 zł (k. 329), 161 zł (k. 340) i 60 zł 06 gr (k. 361), koszty dokumentacji lekarskiej – 26 zł 79 gr (k. 262). Razem – 6 747 zł 02 gr.

Stosownie do art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2005r., nr 167, poz. 1398 ze zm.) Sąd nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 6 747 zł 02 gr tytułem zwrotu w/w kosztów sądowych, których powódka nie miała obowiązku uiścić.